

Augustisagimine

Küllap on iga koolipoiss-tüduruk harjunud, et esimesel koolipäeval jõuab ninna värske värv või poonimisvaha lõhn, et klassiruumid läigivad tavalisest enam. Muu jääb esialgu enamas ti tähelepanuta. Ta on õigusega harjunud loomulikuks pidama, et talle jätkub kõiki õpikuid, et sügisvihmad majakatuses läbi ei tungi, et vesi lillevaasis õpetaja laual jaanuaris ei jäätu. Aset võiks leida palju muudki aimamatut. Et seda ära hoida, käib igal aastal augustis koolimajades vilgas tegevus.

Seda, kui kaugel tööjärjega ollakse, käis möödunud nädalal uurimas rajooni täitevkomitee komisjon, kuhu haridustöötajate kõrval kuulusid rahvakontrolli, tuletõrje ja sanepidjaama esindajad. Kohal olid ka kohalikud võimud ja majandite inimesed. Tavaliselt on sellised reidid korraldatud augusti lõpus, kui koolimajad juba säravad, siis kii-detil agaramaid, hurjutati saamatumaid. Tänavu toodi ettevõtmise varasemale ajale, et komisjon jõuaks ka omalt poolt aidata jagu saada lahendamata probleemidest.

Loomulik oleks, kui igal koolil oleks eelarve, mis võimaldaks ilma igasuguste kahtlaste (on lubatud — ei ole lubatud) tehinguteta koolimajandust korras hoida. Et kohalik haridusjuht ei peaks pidevalt elama hirmu all, et koolile mingi hädavajaliku asja väljavõlumise eest tuleb tegemist teha seadusevastavuritega.

Millal me selleni jõuame, ei julge praegu küll ükski kooliprobleemidega tegeleja ennustada. Tänavune aasta töötab rahalisel mõttes veelgi raskemaks kujuneda. Rajooni haridusjuht Hans Tilgre arvestab juba praegu, et seoses isemajandamisele üleminekuga tõuseb rubla väärtus ja vaevalt siis hariduse toetajate käsi enam nii helde on. Kui siia lisada, et tänavuse suve pöud kärbib oluliselt ka majandite tulusid, siis paneb see koolide direktoreid kahe käega peast kinni haarama. Aga haara kui kõvasti tahad, läbi katuse tuleva vee tilkumine kostab ikka kõrva. Kui Mäetaguse kooli katuse remont oli külastäigu päeval juba lõpukorral, siis Avinurmes, Iisakus, Sondas, Aseris ja Sinimäel ei olnud sellega veel algust tehtud.

Mäetaguse kooli vanas hoones on praegu sees kaks klassi ja internaat. Ent arhitektuurilise väärtusega vana mõisahoonet on sellises seisukorras, mis vajab juba praegu kiiresti restaureerimist. Palju aastaid on päevakorral olnud kooli juurdeehitise küsimus. Ent praegu on veel mitmeid lahendamata probleeme. Pole projektigi.

Illuka kooli juurdeehitise projekt on valmimisjärgus. Et «Oktoobri» kalurikolhoos on ehitusmured enda peale võtnud, siis võiks peagi alustada. Leidmata on aga ligi miljon maksva ehituse finantseerija.

Mõistusele vastuvõetamatult väikesed on ka need summad, mis mõeldud koolimööbli soetamiseks. Raha ei jätku isegi amortiseerunud mööbli taastamiseks. Koolide direktorid ei süüdistagi selle lagunemises niivõrd lapsi (meil kehtiva mõtteviisi järgi lähevad lapsed kooli ja muudkui lõhuvad), kuivõrd mööbli valmistajaid, kes oskavad sellist õrna ja habrast kaupat teha.

Pisut parem on olukord õppevahenditega. Suur osa on siin aineõpetajate endi pealehakkamisel. Ent kas on loomulik, et üks õpetaja peab sellest ajast, mille ta võiks kulutada oma teadmiste täiendamisele, saagi-ma, lõikama, liimima, maalima jne.?

Muret teeb tehniliste õppevahendite parandamine. Linna on neid tülikas sõidutada ja ei saa sugugi kindel olla, et toomine trehvab just õigele päevale, mil kõik kenasti vastu võetakse. Oma ettepanekuga tuli välja «Oktoobri» kalurikolhoosi Kurt-na osakonna juhataja Tambet Sova. Neil on kaks oskajat meest, kellele ka ruumid antud. Põhimõtteliselt oleksid nad nõus enda hoole alla võtma kõigi rajooni koolide telerid, raadiod, magnetofonid. Ettepanek väärrib teoks tegemist.

On teada, et laenatud kandlega kaua ei mängi. Ometigi kuuluvad koolisööklates ametis olevad toredad köögitädid tarbijate kooperatiivi alluvusse, pliitide, katelde, nõudepesumasinate ja muu köögivärgi eest vastutab aga kool. Tema peab hoolitsema ka nende korrasoleku ja remon-di eest. Kas poleks õigem ka köögiseadmed üle anda tarbijate kooperatiivile, ehk oleks siis ka nende eluiga pikem.

Parim uue õppeaasta eelne uudis on see, et lõpuks on rajooni koolidel nii õpetajad kui tehniline personal enam-vähem olemas. Ei tohiks tulla enam õpetaja puudumise tõttu ärajäetud tunde, ei peaks ka laulmisõpetaja enam füüskatunde andma.

Eks näita seegi õpetajakutse uut ausse tõusmist maal. Õpetajad ei vajata ainult kooli jaoks. Nii näiteks on «Juuni Võidu»

kolhoosis tühi kahetoaline korter, mis ootab hakkajat ja energilist õpetajat, kes asuks külas elama. Ikka usus, et ta suudab ka küla seltsi- ja vaimuelu edendada.

Et suurem osa rajooni koolidest on väikesed, siis on paratamatud ka liitklassid. Kurjast oleks aga panna kuueaastasi vanemate lastega kokku. Reidi käigus otsitigi võimalusi vaatamata veel kehtivatele jäikadele eeskirjadele kuueaastaste eraldamiseks.

Reidist kokkuvõtteid tehes märgiti suurimat rahulolu Tulinna kooli puhul. Vaatamata sovhoosi piiratud võimalustele on siiski aidatud koolimaja kenasti korda teha. Juba praegu ollakse valmis õpilasi vastu võtma ka Toila keskkoolis (šefid «Oktoober» — E. Pilder, «Kaljurand» — K. Metsalu, EPT — A. Mitt), Püssi keskkoolis (Lüganuse kolhoos — J. Vau) ja Illuka 9-klassilises koolis («Oktoobri» Kurtna osakond — T. Sova). Et aega veel on ja töö käib, siis võib uskuda, et ka mujal ollakse 1. septembril valmis lapsi vastu võtma silmi maha löömata.

Lõpetuseks veel paar mõtet, mis reidi käigus kõlama jäid. Mitmed majandijuhid arvasid, et häbematult väike on siiski vanemate osa oma laste koolitamisel. Soovitakse, et majand maksaks kinni laste toiduraha, ekskursioonid. Selle raha eest saaks aga hoopis priskemalt kooli aidata. Suurem peaks olema vanemate osa ka koolimaja korras-tamisel. On ju mõtlematagi selge, et puid saagima või koolipinke parandama ei tulda mitte mingi võõra riigiasutuse, vaid ikka oma laste teise kodu jaoks.

Tõsisemalt peaksid ka õpetajad suhtuma oma ruumide hool-damisse. On ju nemad seal täielikud peremehed-perenaised ja eks ole igal klassiruumil õpetaja nägu.

Me kõik mõistame, et meie majanduses on praegu rasked ajad. Kuid hoida sellele viidates kokku laste harimise pealt oleks küll kahuripauk meie lähima tuleviku pihta.

Erik GAMZEJEV